

Catalunya Artística

FLORS ESTIMADAS

Dibuix al pastel, per R. MARTÍNEZ PADILLA.

15 céntims

«*Quan ens despertarem d'entre 'ls morts*» y «*Els piláns de la societat*», d' Ibsen, representats á Barcelona.—Las obras de Dmitry de Merejkowsky.

La representació de l' obra d' Ibsen «*Quan ens despertarem d'entre 'ls morts...*», traducció de *Juventut*, si bé demostrá molta bona voluntat, deixá molt que desitjar, cosa no inesperada, tenint en compte 'l valor de la darrera creació del gran dramaturch, y els pochs medis ab que á Barcelona 's compta relativament. Escullida concurrència assistí á la representació del Teatro de las Arts, y el drama, prenyat de profónd simbolisme, produhí son efecte, donchs té certa plasticitat escénica de debó, encara que llegintse sembli lo contrari. Gran part dels espectadors coneixían l' obra per haverla llegida avants, y pogueren ferse càrrech de nou y relativament de las moltes bellesas que conté. Admiraren una vegada més sos hermosos y simbólichs personatges y el símbol de tot el drama, y tothom no pogué menys d' aplaudir la bóna fé ab [que procediren els que 'l feren representar y alguns dels que 'l representaren. Després, en el mateix teatre s' hi representá l' endemá passat un altre drama del mateix autor, traduhit pe 'l senyor Pérez Jorba, «*Els piláns de la societat*». Aquest, un dels primers que feu Ibsen, está també molt ben construhit; sos personatges son reals y están ben presentats; y és com se pot dir que son tots els del gran autor, una sátira viventa contra la societat actual, donchs té frases hermosas y justas pera fuetejar els prejudicis y alguns falsos principis ab que 's basa part del edifici social d' ara. Aquest drama fou mes ben representat que l' altre, y mes comprés, y per tant, entussiasmá més al gros públich que l' aplaudí fortament. Manifestacions artísticas com aquestas qu' acabém de ressenyar lleugerament, ens convenen molt pera educar queleóm á las masses, per lo que debém felicitar á sos organisadors, esperant

que novament en altrás sessions tindré m ocasió de repetir la felicitació nostra.

Ja fá temps aparequé un' obra de Dmitry de Merejkowsky titulada *La mort dels Deus*, que segó ns versió ns debia ésser la primera d' una trilogía que 's proposava publicar l' autor. Aquesta obra fou tradu hida en várias llenguas, y es una série de cuadros de la decadencia pagana y dels primers sigles del Cristianisme, lligats entre sí per la historia del emperador romá Juliá, *L' Apóstata*, escrits ab gran coneixement de l' época y ab alta tendència filosófica. L' emperador Juliá en aquesta obra hi está tractat ab precisió y ab art y sa figura 's destaca bellament ab sa voluntat que li feu desitjar un retorn al paganisme ja cuan mort, y que á la fi el conduhí á ésser vensut per lo positiu de la religió nova y naixenta, fundada per Jesús. Aquest llibre té actualment la seva transcendencia, donchs en el Juliá que Merejkowsky ens descriu, s' hi veu un antecessor de Nietzsche, y la seva figura ha de tenir per la época actual molt interés, al igual que 'ls cuadros y epissodis que al seu voltant se desenrotllan, per l' analogía fonda que tenen ab alguns epissodis actuals. En aquesta obra, l' autor, empró, no sembla pretendre mes que donar á coneixer l' antífetissis d' aquell as dugas societats (la pagana y la cristiana) y fernes present la figura de l' emperador en el sentit de reivindicarlo relativament devant la historia y en el de fer veure alhora sa equivocació al volguer retornar á una religió deficiente y vella, eclipsada per la bellesa y la bonesa de las doctrinas de Jesucrist; donchs si bé Juliá, en l' obra que 'ns ocupa, á voltas se 'ns fá simpátich per certa bona fé que 'l sembla guiar, al últim acabém veyentlo desequilibrat tota la vida per no haber sapigut trobar un mes positiu camí. Dmitry de Merejkowsky ens posa al devant el paganisme caygut y el cristianisme jove entre las barbaritats d' aquells temps decadents y primitius á la vègada, y en aquest ambient evoca la figura de Juliá *L' Apóstata*, reivindicantla en part, y presentantla com una mostra d' aquesta tendència digué m Nietzscheana moderna, en aquells temps; y acaba accentuantnos mes el contrast y descobrint la equivocació de l' *apóstata* vensut. Ara be, en aquesta obra tan interessant s' hi preludia ja, entre l' aplanament complert de tot lo que re-

corda 'l paganisme, el mohiment de reacció del Renaixement, que ressucitant gran part de l'ànima pagana, cambià l'aspecte de la socie-

tat, y en aquest preludi Merejkowsky cuasi ens anuncia la segona obra de la trilogia, de quina ens ocuparém en el pròxim número.

XAVIER VIURA.

Una excursió al Montseny ⁽¹⁾

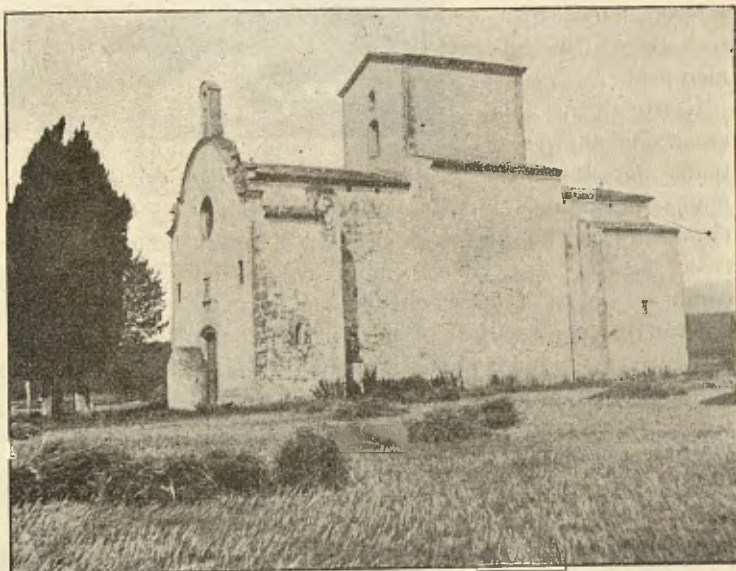
Atravessant el baix Vallès.—El riu Tordera.—Santuari del Remey.—Pont de «Can Illa».—Poble de Montseny.—Retaules del síggle XII.—Las Agudas.—Santa Fè.—Fonts regaladas.—Vistas espléndidas.—Santuari de Sant Marsal.—El castell de Burriach.—Un poch d' historia.—La Font-Bona.

I

Ab el tren que arrenca de la estació de Barcelona á las 5'15 del matí, sortirem cap á Palautordera, en quina estació s' hi arriba á las 7'15, després d'atrevessar tot el Baix Vallès. Pujarem á la tartana del *Correu* que 'ns conduhí á la vila de Santa Maria de Palautordera per una carretera de tercer ordre, molt ben conservada. Desde dalt de la serra de *Ca'n Tiracossas* produheix un magnífich cop de vista el grandíós Plá de Palau, quinas terras regaladas per las ayguas del riu Tordera, cons-

tituheixen la riquesa no sols dels dos pobles situats en aqueix Plá (Santa María y Sant Esteve) sinó també del gran escampall de masias que 's troban en el repeu de la montanya.

A la entrada del poble s' hi descobreix la iglesia, d' alta nau; té 'l campanar vuytavat y molt revingut, sobremontat per una pirámide,

Hermita del Remey.

pero aquesta iglesia no conté rés veritablement notable.

Seguint un passeig hermosíssim ans d'arribar al poble de Sant Esteve, 's troba el santuari de la Mare de Deu del Remey, situat al mitj del Plá, á quina imatge tenen gran devoció tots els pobles dels vol-

La Parroquial de S. Esteve de Palautordera.

(1) Aquesta excursió es la que serén, pera esser publicada en CATALUNYA ARTÍSTICA, varis de nostres estimats companys, entre ells, en Bartomeu Lloró, en Joseph Lloreda y en Pere Reig, qui va pendre unas 50 vistas fotogríficas, que inclourém en els articles com fém ab el present.

tants, quins cad' any celebran un pinto-résch apléch que te lloch el segón diumenge d' Octubre, essent un dels mes concorreguts de tants com se 'n organisan per aquellas encontradas.

Als poch minuts y á continuació del passeig, s' atravesa el poble de Sant Esteve. Lo que mes se fa remarcar es sa iglesia, d' ístil romá-nich gotich, de bonich aspecte.

Recomaném als excursionistas que, si tenen necessitat de menjar per aquells indrets no entrin á *Ca'la Catarina* que ha vingut á sustituir l' antiga casa *Casals*. Ara, ab el cambi d' amos ha cambiat també radicalment la manera de tractar, ja que, á mes de no mirar gayre prim en courer las viandas ni en servir las, doblegan la butxaca qu' es un gust, y bon goig si encara vos explotessin ab amabilitat, pero son tan mal agradosos que encara sembla que vos fan un favor y 'ls tingueu de remerciar la mala cara.

Pont de "Can Illa" sobre'l Tordera

Pla amunt, cap á la montanya, á poch minuts se troba la riera de Vallmanya, que s' atravesa per medl d' una palanca de fusta prop de la confluencia ab el caudalós Tordera. El camí es de lo mes hermós que 's puga imaginar, seguint sempre la marjada esquerra del esmentat riu per un camí de ferradura, fins á passar pe'l pont de pedra anomenat de *Can Illa*, desd' ahont se descobreix un deliciós panorama. Deixant el camí de carros que 's troba á la part oposada y seguint per una rampa després de passar per un curriol estret en forma de zig-zag, s' arriba al poble de Montseny, un dels mes xamosos de la comarca.

Montseny te una iglesia románica consagrada en el sigle XII; son campanar es quadrat y molt macís. En la Casa Rectoral se conservan dos importants retaules del mateix sigle, en els que s' hi representan fets de la vida de Sant Juliá, patró del poble. Segons explica la tradició, un d' ells representa cuan aquest sant mana tallar el

Vista general del poble de Montseny

Retaules del sigle XII

cap á sos propis pares, sense coneixe'ls, havent sigut agafats per la guardia com á malfactors; y l'altre cuan el sant fou perseguit per ampararse al cristianisme, deguent fugir en una barca pera escapar del martiri.

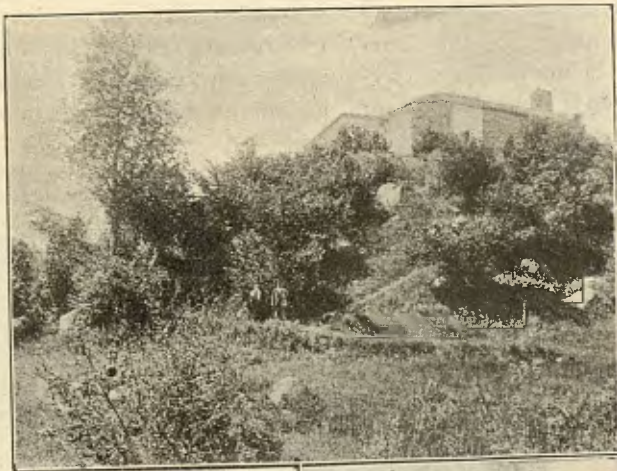
Avans de las 4 del matí ja preparavam el fàto pera colocarlo á las alforjas y empendrer novament la marxa cap á Santa Fé. Cada un de nosaltres montá'l seu matxo y ben prompte ens trobarem fora del poble. Comensá-rem el camí sense obrir els llavis, entre mitj d'una quietut casi esferehidora, y sense donárnos en compte, ens trobárem als *Corrals d'en Rovira*, descobrint alashoras una pila d'horas de terrenys, lo que 'ns feu deixondir momentaniament, al ovirar un punt de vista tan magnífich. Sens dupte que'l nostre silenci era produhit per la impresió que 'ns causava el pas per aquellas fondaladas feréstegas, fins als

Corrals, en direcció, amunt sempre, casi recte, á las imponents *Agudas*, contribuhinhi també la calma sentida á trench d'au-ba en aquellas grans vessants de montanya. De debó 'ns cor-prenia l'espectacle, encomanantnos la naturalesa sa melan-colia.

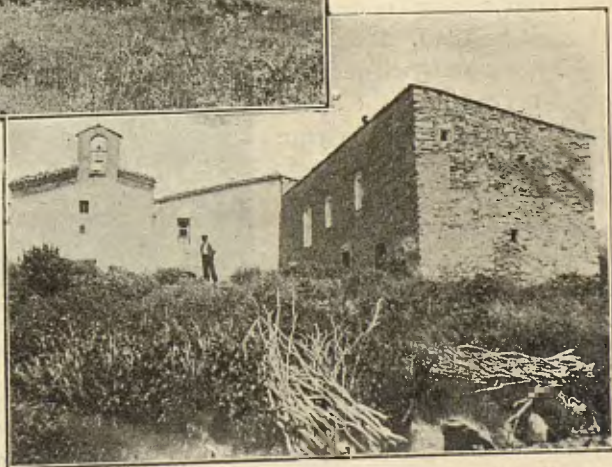
Cuan arribárem als *Corrals* varem canviar de direcció, dirigitnos com qui va cap als pobles de La Costa y Fogas, que's deixan dessota del camí. Seguirem el que conduheix desde Sant Esteve á Sant Marsal y em-prenquerem cap al *Collet* de Santa Elena; arribats ben-tost allí, descobrirem un panorama

tan preciós que verament ens encantava, en termes que podém assegurar qu' es de lo millor que 's troba durant la excursió. En un dia lliure de boyras, se poden veurer fins las montanyas de Mallorca.

Allavoras entrárem tot seguit al plá de Santa Fé per un agradívol camí cobert tot per frondosos faigs; no's tri-ga pas gayre en arribar á l'hermita de la Santa, situada al mitj del plá y voltada d'una vegetació tan exhube-

Hermita de Sta. Fé (Abside)

La mateixa, vista per devant

rant que 's passen moltes horas sense que 'l sol s'hi entafuri.

Escampadas en diversos indrets d'aquest

Turó de las "Agudas"

plá deliciós, s'hi troban una munió de fonts y fontinyons quinas ayguas son regaladas de debó, y tan frescas, sobretot la que brolla de las *Font del Prat* y de la *Teula*, que al dir dels naturals del pahís, majorment en la primera no s'hi pot pas anar á beure ab got de vidre perque s'esmicola al rebrer la impressió de l'aygua. Nosaltres mateixos en la *Font de la Teula* no podíam beurer sense reposar perque materialment se 'ns glassaven las dents.

Aixís que s'ha deixat el Santuari de Santa Fé y després que s'ha travessat per una palanca la riera que porta 'l mateix nom, se segueix el camí pe 'l mitj d'un atapit y frondós bosch de faigs, tan frondós que fá l'efecte qu'un s'endinza per una gran trespolada que hage de tenir moltes horas d'extensió. S'entra tot seguit en un lloch hont el punt de vista es espléndit y dilatat tan com pot assolir l'imaginació, puig per un costat se voltejan continuament els turóns de las *Agudas* y 'ls *Castells* y per l'altra 's descobreixen las montanyas del Plá de Girona, la Selva y fins el grandió *Canigó*. Aqueix camí tan hermós continua pe 'l mitj d'atapahidas faixedas fins á

descobrir el Santuari de Sant Marsal, situat al cim d'un turó y en mitj de grans castanyers, d'una soletat tan plascenta que no es gens estrany que 'ls monjos la triessin pera establirhi son lloch de repós ja que á'n allí tot convida á la vida contemplativa y á enlayrar l'ánima vers l'Infinit.

De temps remots, allá pe'l sigle IX ja habitavan el Montseny (*Inter duo montes signa*) els benedictins baix l'advocació de Sant Marsal; entre ells Guifret va ésser instruït desde sa infantesa en las sagradas lletres y educat en la disciplina monacal.

El titol de Abat fou concedit al alahoras Bisbe de Vich, á préch dels monjos y del noble Humbert, fill del rey Otton y de sa muller Suardis. La escriptura que 's feu, firmada pe 'l propi Guifret, existía original en l'Arxiu del monastir de Sant Salvador de Breda, creyent-se que actualment se troba en l'Arxiu del Bisbat de Girona. A dits monjos los hi feren várias donacions, entre ellas, las de moltes terras situadas en la vila d'Argentona. Regularment l'administració de sos terratinents tenían un procurador que anomenavan *Battle de sach*, qui exercía certa autoritat y jurisdic-

Antiga hermita de Sant Marsal

ció, essent la data del mes antich nomenament que 's feu, la del 12 d'Agost del any 1288, á favor d'en Bernat de Pins, feta pe 'l Prior de Sant Marsal, Frá Ramon de Vilafedants.

El senyor del Castell de Sant Vicéns ó de

Burriach, gelós del vas-sallatge que's prestava, per alguns de sos feudataris, al esmentat monastir, pertorbá y vexá diferentas vegadas als terratinents de Sant Marsal.

En 1172, el Prior d'aquest monastir y homes propis d' Argentona, acudiren devant de Ramon, Premiser de la Seu de Barcelona, contra Pere de Sant Vicens, senyor del Castell de Burriach, y son germá Ramon de Cabanyes, dictant dit Premiser sentència favorable al Abat de Sant Marsal, á dos de las Kalandas de Juliol de 1173.

Segons consta en una escriptura que tenim á la vista, en 10 d'Agost de 1364, Frá Joan de Casellas, Prior de Sant Marsal, vengué á perpetuïtat á Pere de Bosch, senyor de Sant Vicens, els censos, alous, agarias, tasques, brasatjes, servituts y prestacions que cobrava y possehia, no sols á Argentona, si que també á Sant Genís de Vilassar, Cabrera y Premiá, juntament ab tota la senyoria, ferma y fatiga de 30 dias d'homenatges y altres drets. Dita venda 's feu per l'import de 33,000 sous barcelonins y ab consentiment de l'ilustre Abat de Sant Esteve de Banyolas de quin monastir dependia el de Sant Marsal, com ho demostra una Butlla Pontificia del Papa Alexandre III donada á favor del dit monastir de Banyolas á 13 de Mars del any 1175, per la qual confirmava 'ls drets que aqueix monastir tenia sobre 'l de Sant Marsal del Montseny.

Durant el sigle XVI els monjos abandonaren aquest monastir trasladantse tota la comunitat benedictina al de Sant Salvador de Breda; solsament hi deixaren un monjo com á guardiá, quina disposició aná succehintse fins l'any 1804, en quina época definitivament fou abandonat per complert el monastir de Sant Marsal.

Heus aquí els noms y datas dels Abats que exerciren son comandament desde l'any 1046

Nostres excursionistas á la Font Bona de Sant Marsal.

al 1443, dels que se 'n té noticia mes fidedigne:

* Aran	any 1046
* Bonoshomo	» 1056
* Guifret	» 1066
* Andreu	» 1104
Prior de Sant Marsal . . .	» 1173
Frá Ramon	» 1243
Frá Guillelm	» 1263
Frá Ramon de Villafedant .	» 1288
Arnalt de Palol	» 1315
Ramon de Peralet	» 1332
Bernat de Palol	» 1340
Joan de Casellas	» 1364
Dalmau de Canadal	» 1443

*
* *

A poca distancia de la hermita, s'hi troba la *Font-Bona*, d'una aygua riquíssima en cloruro d'or y altrás substancias beneficiosas pera l'organisme humá.

JOSEPH LLOREDA.

(*Seguirá.*)

(*Vistas fotogràfiques de nostre col·laborador artístich en Pere Reig.*)

* Abats comandataris.

Desde 'l Figaró

IV.

ELS SOTS FERÉSTECHS

Si demaneu, al Figaró, pe 'ls *sots feréstechs* us enmenarán als fondos del Bach, al camí de Montmany y á la sotalada de Vallcárcara. Aqueixas tres afraus per hont un s'hi engorja consensut de toparse ab quelcom d'extraordinari, de pahorós, de selvatje, atrauen l'atenció del excursionista, sobretot si ha llegit la obra d'en Casellas quin assumpto 's desenrotlla en la clotalada que tancan Puig-graciós, els cingles de Bertí y 'l Castell dels Moros.

Els fondos del Bach ofereixen á dreta y esquerra un panorama verament montserratí, ab enormes carreus apilats, ab timberas qu' esglayan; y al arribar al punt hont las dugas montanyas se donan la ma y per hont s'estimaba una fressosa cascata, un s'hi troba esmaperdut, com si tota la soletat aclaparadora se li tirés al demunt, fentla més tenebrosa 'ls aucellots negres que s' enlayran d'aquell pregón enrinxat, misteriós, inaccessible ...

No menys sugestiú es el sot de Montmany. Eixint de Gallicant, l'alegría sembla acompanyarvos fins á cal Oliveras per quina banda 'ls conreus y las feixas clapejan hermosament el rieral, y 'l cel sembla més clar y l'horitzó més harmónich; pero al embestir la baixada que du als *sots*, al tancar-se en l'espés alsinar que tot ho agrisa, la tristesa comensa á volejar per l'entorn, y us atura per xórrechs destriats y per camins pedregosos, cansantvos de buscar cap nota que us dongui alé, sense cap variant en la vegetació, sempre ab aquella timbera de Bertí que us amenassa á enterrarvos. Y l'excursionista va tirant per amunt, cap á Montmany, ab la resignació del Mossen Llátzer d'en Casellas que va á desvetllar l'adormida parroquia.

Ni planells ni revolts us tornan l'esma de mirar enderrera. ¿Qué hi trobaríau? Fondals esquerpas, viaranys poch afressats, esgarripas timberas; y cuan la taca fosca dels alsinars sembla cedir á la verdosa dels pins ab un clar y obscur qu' enamora, cuan oviréu més precisa y propera l'encarcarada serra de Bertí, us feu l' ilusió de que prompte s' acabarà aquella ruta penosa, y rodeu sa y enllá per la montanya anant á raure á curta distancia

d'hont heu pujat, y veyeu els camins tortuosos, esgardissats per las plujas, esborancats y selvatjes que us aclaparan y us fan malehir l'hora en que heu emprés aquella isarda pujada.

Per fi, en un revolt costarut, s'ovira la teulada de cal Uyá y apareix devant vostre un espectacle sorprenent y trist á la vegada. Montmany! Montmany!... y Montmany jau indolentment en una planura ample, quieta, morta, per hont un s' afigura veure discorre aquella *gent dels llims* que saludan ab un *Devos gord*, que us miran de reull, que desconfian fins de vostres oferiments, sonsos, enxonxits y sorruts com ho dona la terra.

Y aquellas cinch ó sis casas escampadas y solitárias, ab una iglesia aixerida y un cementiri cuydat, es tot Montmany, tot lo que s' adorm devant de Bertí, de l' inmensa cinglera. L' impresió justa y esperada dels *Sots feréstechs* du á la memoria els principals capítols de l' obra d'en Casellas; y un desitja pujar cap á Puig-graciós per' esbargirse, pera treurers del damunt aquella sugestió que l' ensopeix atuhintlo.

Cap á Puig-graciós un s'hi esplaya de debó. Tota aquella pujada plena de llum, rublerta de pins, alegre, fresca, sanitàosa, la embestiu com una escala de resurrecció, ab la esperança de fugir de la mort y toparse ab la vida. Y la vida hi es; la vida dels grans panoramas, dels horitzons desitjats, dels celatjes hermosos; ab la ventatja de que no veyeu pas els sots de Montmany, ni us recordeu de la *gent dels golls*, ni de sas passións, ni de las sevas irreverências....

Devallant altra vegada cap al *regne de la mort*, una fumareda de Bertí 'm feu recordar de l' *Aleix de las tófonas*, capítol, per mi, l' més ensopegat y més clássich del llibre d'en Casellas. Y discorrent, discorrent, parlant de l' indret hont l' Aleix tindria 'l catáu, 'ns soptá en la conversa 'l guarda-termes de Montmany preguntantme si coneixia els *Sots feréstechs*.

—Prou, —li diguí— y si 'ls voleu llegir, arribeuse al Figaró. que podré deixarvos el llibre.

—Massa que 'l coneix!... Pero alló del Sagriment... vaja... que vol que li diga... aquí podém ser taujans com ens pinta aquell sen-

yor, pero d' aixó á fer escarnot de Nostramo ...

Y aquí 'l rostre del guarda-termes s' ence-
nia com volguentne protestar, no atrevintse á
ferho en termes violents, tal vegada perque li
vaig donar entenent de que aquella pintura
seca y crua convenia al artista pera fer ressor-
tir la bonhomia de Mossen Llatzer, víctima d'
aquella gent malmenada per la Roda-Socas.
Y al parlar d'aquesta 'l guarda-termes rodava
'l cap, y li vareig donar la rahó de que aquell
tipo, si be ben descrit, no existia á montanya.

Ja eram bon tros avall de Montmany cuan
me vingué á la memoria lo que 'm digué en
Casellas al comensament de l' estiu.

—A Montmany aneu? Als sots feréstechs?
Avans tot alló era un bosch verge; ara ho tro-
baréu tot aixonat...

Y precisament perque la destrál hi ha tre-
vallat bona cosa, ho vareig trobar més y més
feréstech. La vegetació sempre alegre; aquells
claps morts, improductius, parlavan més á
mos ulls que las grans frondositats de part
enllá de Puig-graciós, cap á la Garriga.

A. BORI Y FONTESTÁ.

Destí

Pe 'l camp, vegí feixúch arrossegarse,
un cuch que may pogué de terra alsarse,
per esforços que feu;
vegetava impacient, boy afanyantse
per' assolir els brins, que reblincantse,
lo treyan d' aprop seu.

Ell pressentia que á millors alturas
en lloch de rosegar arrels impuras,
fruiria gayas flors;
arrán de terra li arribava un ayre
impregnat de frescor y grata flayre,
dels capolls blincadors.

Ben inútil siguié llur insistencia,
com estéril l'efors y la impaciencia
d' assolir els capolls;
el pobre cuch, de terra no pujava,
hi estava condemnat, y no lograva
fugir dels aygua-molls.

Y aixís aná passant fatichs y penas,
y arrastrantse per fanchs de totas menas,
l' hivern lo deturá;
la neu, embolcallantlo ab tofa blanca,
ab son gelat mantell li feu de tanca,
y mort lo cuch quedá.

Fou de la Mort, que tanta por li feya!
y ja fallidas se cregué que veyá
las suas ambicions;
morir tant aviat, quina recansal
no havent perdut encara la esperansa
d' hermosas ilusions.

Passat l' Hivern, vingué la Primavera
quo derretí las neus á la primera
diada de bon sol;
vingueren d' ayres tebis alenadas,
tornaren las suas brisas, saturadas
de vida y de consol.

Y al germinar de nou tota extremida
la mare terra, de la consumida
materia del cuch mort,
ne va sorgir, ab formas delicadas,
la papallona d' alas vellutadas
y clapejadas d'or.

Ab aleteig de fada vaporosa
qu' ansia delectarse, capritxosa,
s' enlayrava á plaher;
y al sentirse quelcom afadigada,
son feble cos gojosa reposava
en perfumat verger.

Els greus afans que'l pobre cuch sentia,
que feren son torment un y altre día,
de refugir el llot,
més que ab escreix sa filla 'ls satisfeya,
en una vida en la que'l mon somreya
per prodigarli tot.

Y al escalf del soley que la inondava,
voluptuosa, ella, acaronava
las flors d' inmens jardí;
sadollantse d'amor ab las més bellas,
acompanyava 'l brunz de las abellas
ditxosa ab son destí.

J. PORTALS PRESAS.

*
* *

¿Com vols, aymia que canti
si he perdut las il-lusions?
Als arbres que van morintse
no hi cantan els rossinyols.

E. ZOLA Y B.

Els mestres de la Poesia

"El gust es la apreciació justa de lo que deu agradar a un país en època determinada, segons l'estat moral de las inteligències."

GÖETHE.

Aquest pensament ab tanta concisió exposat es la clau qu' obrí á son autor el temple de la Glòria.

Corria l'última trentena del segle XVIII y l'Alemania intel·lectual se trobava dividida en dos grups: un de galomaniachs y altre d'anglomaniachs; capitanejats, el primer per Gottsched, y el segon per Klopstock. Reaccionant contra aquesta divisió de gustos, Lessing intenta dirigir la literatura alemanya per novells camins, més encara que bons desitjos y ferma voluntat no li mancaren, la feblesa de son geni li obligà á abandonar tan ardua empresa á las mans de Göethe, que la realisà, com veurán mos llegidors.

Vintiquatre anys tenia el que després fou eximí autor del *Faust*, quan escrigués a primera obra innovadora: *Goetz de Berlichingen*. Es el protagonista d'aquest drama l'hèroe d'una guerra popular, y l'idealisa y l'glorifica considerantlo com el darrer defensor de la Llibertat y la Justícia.

Ab tanta magnificència y ab tal atreviment está sentit y desenrotllat l'assumpto del *Goetz* que sos versos patriòtics y valents despertaren l'entusiasme de sos compatriotas, valguent á son autor l'anyorada aureola de la popularitat.

A l'any següent (1774), publicava l'*Werther*.

¿Qui, per poch aficionat que siga á la literatura

desconeix aquesta novela? ¿Y qui, si l'ha llegida, no descobreix en l'infelís aymant de l'honrada Carlota, al propi Göethe? Punt es aquest qu'ha sigut discutidíssim pe ls biografs y comentadors del autor del *Werther*, pero la majoria d'ells coincideixen en creure que "en aquesta obra, Göethe se pinta á ell

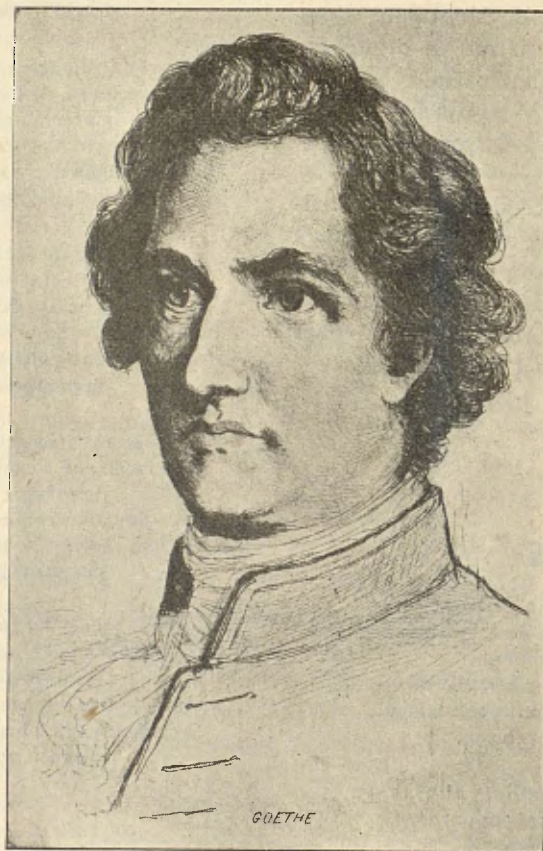
mateix, bojament enamorat, ferit en son amor per las conveniencias socials, desesperat, et *roulant dans sa tête des pensées de suicide et les justifiant par des subtilités*" aixó es, plenament desenganyat del amor y convensut de la bondat de la mort com remey únich per las ànimas feridas...

Werther es la pintura literaria més complerta que 's coneix del enamorat vensut. Considerat ab relació á la Literatura universal, son pendant sols pot trobarse en la *Manon Lescaut*. En aquesta obra l'abat Prevost ens pinta magistralment l'ànima de la dóna, per temperament enamoradissa. En el *Werther*, en Göethe ens fá coneixer el caràcter del home fatalment enamorat. Una obra y

altra son fatalistas, crudels, descoratjadoras, pero una y altra son fillas del consorci de la Veritat amarganta ab la Bellesa esplendorosa.

"El comte d'Egmont", l'obra en que segons el crítich *Clarín*, "*puso Göete toda su alma de artista*" es una tragedia en la que son autor pinta l'exaltació del heroisme. «Guillém Meister» es una admirable pintura de la vida del artista. «Iphigenia a Taurida»...

De l'*Iphigenia* no'n volém parlar sense ferhi punt y apart. Es una de las obras de'n Göethe més conegudas á Catalunya; mercè á

GÖETHE

la meritíssima traducció que d'ella feu el nostre poeta Maragall.

Pochs, poquíssims seran els aficionats de cor á las Bellas lletres que desconegan la hermosíssima tragedia del clàssich dramaturch grech. En "Yphigenia á Taurida" son autor Eurípides harmonisa—com dihém ara—per l'escena una de las llegendas mitológicas més bellas qu'ofereix l'antiga Helada. Y al ferla escénica, l'humanisa de tan sentida y admirable manera, qu'aquells personatjes boyrosos y sobrenaturals de la llegenda se converteixen en una Yphigenia y en un Orestes d'acció volitives propies, convertintse en dos estátuas humanas y vivas, que com els deus eixits dels cisells de Fidias y Praxitelles, son divins precisament per esser absolutament humans.

Goëthe reculleix l'obra d'Eurípides, com escultor que recullís un Zeus de Praxitelles y l'convertís ab la potencia de son geni ab un Pare Etern de la Relligió cristiana, y converteix las estátuas ciselladas pe l'grandiós poeta grech, sobre tot la de la protagonista, en una idealisació de l'Art antich, idealisació á la que Eurípides necessàriament no podíá arribar vivint en una época en la que 'ls deus havían perdut tot lo que de ultra-materials tenían, pera convertirse en bellíssimas estátuas de marbre, 'hont el geni dels escultors sintetisava las líneas de la perfecta bellesa del cos humá.

Mes l'espai 'm manca pera fer digresions y sols puch apuntar breument las consideracions que, al correr de la ploma, al anotar el nom de las obras del geni nascut á Francfort, sobre 'l Meín, me sugereix el recort de llur lectura.

L'obra mestre de Goëthe, l'indiscutible, es *Faust*. Poema dividit en dugas parts, l'una publicada definitivament en 1807 y l'altra en 1831.

Exposar aquí en petites ratllas l'argument grandió d'aquesta obra y estudiarla, es tasca superior á nostras petites forsas, y ens limitarem á estampar el judici crítich que de dita obra fá l'Enrich Blage.

"El poema del *Faust* es el cant del naturalisme, l'Evangeli del pantheisme, mes, d'un pantheisme ideal qu'enlayra la materia fins á l'esperit, ben lluny d'enfonsar l'esperit á la materia, proclama la rahó soberana y dona l'espectacle bellíssim de l'himeneu dels sentits y de l'intel·ligencia... La naturalesa es salvada, l'humanitat se reconcilia ab ella per sem-

pre; tot anuncia 'l pantheisme y 'l glorifica en aquell sublim edifici... Sia quin sia, al avenir, el fi de l'Humanitat, el poema *Faust* restará, no solsament com un llibre sublim, ahont se troban els mes nobles pensaments que á la Poesia hagi may inspirat el cor humá, á la teologia, en una paraula, á la ciencia de Deu y dels homens, sino com l'expressió d'una época gran y feconda que, després de preguntarho tot, d'haverho intentat tot, d'haverho fet tot anava á dir, d'haver passejat la seva activitat impaciente per totas las escolas, tots els camps de batalla, cansada de la discussió y de la guerra, fatigada sobre tot d'esbojerradas teorías qu'ha vist en poch temps naixer sorollosament y morir silenciosas, més massa jove, ardenta y viva pera contentarse ab el dupte, s'acull en l'Inteligencia y en el pressentiment d'un més alt Destí."

Mad. de Staël, diu de Goëthe qu'ell sol representa á la Literatura alemanya, y es, com han pogut veurer nostres llegidors, porque ell ab son gust sapigué creá el gust de tot un poble.

L'autor del *Faust*, que com hem dit, havía nascut á Francfort en 1749, morí á Weimar, 'hont havía passat la major part de sa vida, el dia 22 de Mars de 1832.

E. DE BARADAT.

A la memoria del nin Joaquim Valenzuela

¡Pobre infant! Ahir sos tendres llavis
vermells y riallers com la rosella.
Avuy... ¡lo qu' es la vida! sa boqueta
tancada com un lliri á cap-vesprada.

Sos ulls mancats de llum;
sa boca ja no llena aquell perfúm
qu' era lo somni etern de 'ls seus bons pares.
Aquellas il·lusions que ahí eran vivas
avuy restan sens vida... abandonadas!...

Despullas que 'ls meus ulls contemplan tristos;
materia immaculada ¿ahont anirás?
La Justicia suprema se t'emporta....
¡Adeu! ¡per sempre, adeu! Veritat pura;
ahont vas tú no 'm pots dir.
Jo, á 'l cel de mos recorts, desde aquest dia
veuré un altre estrelleta resplandir.

FAUST CASALS BOVÉ.

26 Agost de 1902.

Intima

Pujada la montanya alegrament vam sado-llarnos d'ayre y sol de primavera. La vall verdejava al re florir, tota refrescada per la regalada pluja del dia abans.

Las pollancras, que s' aixecavan al fons, vora un petit torrent, polsimadas pe'l fullatge tendre, 's bressavan tremolosas, com si sentissin un goig intens al rebrer las alenadas de primavera. Nostras miradas se ficsavan involuntariament en el cel blau, alegre, d'una inmensa, fonda, re juvenida alegria.

Tots tres eram ben amichs, tots tres joves, tots tres somniadors.

Haviam guanyat la costa sense ni donarnos en compte; y la ciutat y 'l mar quedavan á las nostras espatllas. Al davant, al avenir, se'ns presentava la terra, nostra mare estimada. Sempre al contemplarla desd' una gran alsaria, respiro á plé pulmó l' ayre de la terra, y 'm sento més fill seu que may!

Un de nosaltres despertava á l' amor com despertava á la vida, Naturalesa. Ja 'ns ho havia dit:

—Sento en el cor y en l' esperit, agitarse confosament, las esperansas d' un poema sense limits. Aquest dia será de primavera, me va bé, cap tot ell dins de mon ánima y tots els meus sentits lo percibeixen.

Després, va explicarnos la curta historia dels seus amors, y finalment va afegir:

—Me sembla qu' ha d' ésser ella, ella y no cap altra, la dona que pressentia desde tant temps; es la que necessito pera encaminar ma existencia.

L' altre dels tres, el més alegre y 'l més ben dotat pera passar la vida felisment, cantava cansóns d' ayres joganers. Jo li ajudava y ultimament tots tres, esclatarem en un gran cant, un cant banal, pero que nosaltres el sentiam com si fós un himne á no sé qué; després hi pensat y he cregut qu' era á la felicitat.

El sol ja s' havia ajupit darrera de la serra y l' ayre del vespre 's despertava.

Várem asseurens en un bosquet de pins. D' un cop d' ull dominavam serras llunyanas.... tranquilas.... dominavam espay.... fins que la vista s' hi perdía, y veyam també 'l grandiosament petit treball de las formigas.... Els aucells xerrayres, saltironavan pe'ls pins, l' arbre

de sempre, d' estiu y hivern, l' arbre fort, l' arbre que creix entre 'ls penyams.

Un de nosaltres va llegir. La seva veu clara, jove, acaronava l' ayre suaument y l' ayre, tancava amorosit las paraulas en sas entranyas transparents y las duya netas, vivas... lluny, enllá. La poesia era hermosa y sembrava somnis en el cor.

Al acabarla quedárem callats sentintla en nostras ánimas.

Lluny, venint no sé d' ahont, va tremolar pe 'ls ayres el diabólich cant del cu-cut.

Somriguerem escoltantlo.

Jo 'm vaig esgarriar, vaig trobarlo mofeta y trist á l' hora, enganyador y profétich.

Se feya nit y ell cantava, omplint tota la vall; cantava y no sabiam ahont. Els aucells anavan á joch; l' ayre s' aquietava y ell, no parava de fer tremolar la seva veu penetrant.

Tenia encant poétich sobre un fons de burla.

Varem ferli un crit porque callés y va seguir igual.

Varem retirarnos.

Y aquell cant persistent, misteriós y poétich, aquell cant diabólich... va semblarme com una veu natural, sortida de las entranyas de la terra; va semblarme com una veu de l' avenir misteriosa, mofeta y atractiva.

Vaig sentir un malestar mortificant, y pensatiu vaig anarme allunyant; sempre al costat dels meus companys que també callavan.

—¿Qué será de nosaltres?—vaig sospirar.

Y 'l cu-cut seguía cantant, cantant fondo... mofeta y encantador, atractiu y repulsiu... impenetrable...

JOAN OLLER Y RABASSA.

Bibliografía

LLIBRES Y PERIÓDICHS REBUTS EN AQUESTA REDACCIÓ

COL·LECCIÓ DE FAULAS dedicadas á sos fills, per JOSEPH CORTILS Y VIETA.

Al morir en Octubre de 1898 aquest distingit escriptor blanench, deixá entre sas obras póstumas la colleccioneta de faulas que la sua familia ens ha remés.

Campeja en aquesta obreta la senzillesa imprescindible pera aytal género, qu' es, ans que tot pera impresionar las tendras inteligencias, sobressortint d' entre las 50 ó mes faulas que conté 'l tomet, las que á continuació extreyém:

El cavall y 'l ruch

Ab un ruch feu coneixensa,
anant un jorn de viatge,
un cavall de bon llinatge
y com ab benevolensa
extremada lo tractá,
el ruch qu'era presumit,
excedintse tot seguit
al respecte li faltá
Llavors lo pas allargant
digué 'l cavall, sense sanya:
—Veushe aquí tot lo que guanya
qui, ferse un amich pensant,
usa franquesa ab un neci.
L' adagi diu, y es provat,
que la molta intimitat
es causa de menospreci.

El vici y la moral

—¿Quí ets tú que vas vestida
de llarga túnica blanca
coronada de atzucenas
y de resplandors voltada?
¿Quí ets tú que mas passions
intentas tenir á ratlla,
y que severa censuras
fins lo que mes pler me causa?
Déixam anar ahont m'impulsan
els instins; retirat, calla.
Darrera l' sol, font de vida,
ve la nit d'ombras voltada;
¿per qué tú no 't colgas may?
¿per qué may de mi 't separas?
—Soch la moral, soch el fré
que vostras passions aplaca,
el códich que 'n la conciencia
porta imprés la rassa humana,
y quin influix misteriós
faig sentir en sas entranyas
avisant que 'l mal comensa
ahont lo lícit acaba.
¡Ay d'aquell que 'ls meus preceptes
despreciant, cau en la infamia
y com cavall sense brida
á son antoix pel mon vaga!

La mare y la filla

—Diuen que per Sant Martí
tindrem aquest any, sarau.
¿Per qué, mare, no 'm comprou
una falda de satí,
un mocador de crespó
y un collaret de coral,
com aquell que per Nadal
tant esqueya á la Tresó?
—Filla, porque nostre estat
tals disbauxas no permet.
—¿Donchs com la Rita Calmet
y la Socós del costat,
que viuen ab tants afans
comprarho tot han pogut,
tenint, com es ben sabut,
menos bens y menos guanys?
—En va filla m'importunas
que jo d'exemples no m'pach;
aquellas, al cul del sach
hi trobarán las engrunas.

El preu de cada exemplar es el de 35 céntims de pesseta.

—
LAS LEYENDAS DE MI PUEBLO, per DOMINGO TORRENT Y GARRIGA, cronista de Manlleu.—Vich, impremta de la Vda. de R. Anglada.—1902.

Forma un tomo de 140 planas y conté tretze llegendas atribuidas á la rodalia de Manlleu, precedidas

de dugas cartas á manera de prólech y seguidas del acta de la consagració y dotació de la iglesia d'aquella vila durant l'any 906.

El Sr. Torrent y Garriga, autor d'infinat d'obras tan històriques com literarias, ha donat ab aquesta darrera, bona mostra de las cualitats recomanables que l'adornan com á narrador de las tradicions del poble de sa naturalesa. Gayrebé totas ellas tenen forsa color de las respectivas épocas en que 's desenrotllan, y á mes las ha sapigut rodejar de cert ambient que las fa molt agradívolas, tant es aixís que pensém reproduhirne una en el vinent número, la que trobém mes ensopegada y que pinta destrament el carácter noble y generós del célebre Bach de Roda, justament enlayrat á la categoria d'héroie en nostra Historia.

La obra que 'ns ocupa, ha sigut ben editada; l'acompanya una vista parcial de Manlleu y 'l retrato del autor.

Se ven al preu de 1'50 pessetas.

—
ABRÉGÉ DE GRAMMAIRE CATALANE, per R. FOULCHÉ-DELBOSC, professeur à l'Ecole des Hautes Etudes Commerciales et à l'Ecole Colbert.—Barcelone, Imprimerie et Librairie "L'Avenç".—1902.

Es, veritablement, una obra d'utilitat ben manifestada tant pe'ls francesos que desitjin possehir la llengua catalana com pera 'ls nostres coterranis que vulgan fer estudis sobre la llengua francesa.

Ab molta claretat y riquesa de detalls, el senyor Foulché-Delbosc, s'ocupa dels punts mes culminants que deuen esser sotmesos al estudi pera l'adquisició d'un idioma, y aixís es que divideix el llibre (un tomo de 240 planas) en XVI capítols que tractan de la pronuncia dels articles, dels noms y pronoms, temps de verbs regulars y irregulars, sintáxis y demés útils coneixements de tota bona gramática, pera estudiar degudament la nostra llengua.

No deixarem de donar la enhorabona al Sr. Foulché, autor d'altres llibres per l'istil del que 'ns ocupa, per son elogioble treball, aghaintli la bona obra que acaba de fer pera la major coneixensa del catalá, y al propi temps estimantli la remisió del exemplar que 's ven al preu de 4 pessetas en molts llibrerías.

—
TRATADO PRÁCTICO para aprender á cortar y confeccionar toda clase de vestidos (con real privilegio) per MARIA PORRERA, VDA. DE ROURA, Profesora de corte.

No hi ha pas dupte qu' es un llibre útil á las familias, sobretot en las que hi pugín noyas, puig aquestas, ajudadas de las explicacions que conté l'obra, poden arribar á possehir el coneixement de vestirse ellas solas, constituhint aixó un estalvi de bon fer.

L'autora del *Tratado práctico*, mereix un elogi per haver escrit el llibre, pero no 'l mereix menys la casa Maucci per haverlo editat ab el bon gust de sempre.

Es un gros volúm que conté infinat de gravats, y 's ven, en rústega, á 6 pessetas l' exemplar y encuadernat en tela y planxas dauradas á 8.

Ho repetím; es recomanable per l'utilitat que reporta, sobretot á las familias de la nostra menestralia.

ARXIVER.

Romansa del teu somni

Fes d'aqueix llit, germana porpurina
la mirada secreta dels teus somnis;
dorm fonament y en els teus llavis crea
la oració impenetrable del Misteri.
Fes d'aqueix llit tan flonjo com el càntich
nat del respir d'un angel que's bressoli
sota 'l celatje blau de las estrellas,
el jardí del amor y dels desitjos
y el temple guardador de sants romiatges.
Dorm fonament, perque 'l dormí es la escència
que ubriaga l'esperit y li don forsas.

El dormir es la escència que don forsas
per' enlayrar ab joia un novell càntich;
el somni es l'harmonia que 's bressola
en l'ànima que viu tota dormida.
Somnian cada vetlla las estrellas
y las ayguas s'adorman en la molsa
pera somniar als besos del Misteri;
y el Misteri s'adorm y fá 'ls seus somnis
damunt dels lliris blanchs, qu' en romiatge
sospiran á las ayguas, mentres crean
ab l'encís celestial de llur escència
la cansó mes flayrosa dels desitjos.

Perque en ta sanch circolin els desitjos
dorm fonament, germana porpurina,
dorm fonament, com dorman las estrellas
y com dorman las ayguas en la molsa,
qu' en el somni viurás plena de forsas
per' rebre 'l néctar suau de mas besadas;
qu' en el somni beurás la dolça escència
que 'ls meus llavis encesos com fogueras
transportarán als teus en romiatge.
Perqué en ta sanch circolin els desitjos
crea somniant el càntich del Misteri....

Endinzat en el llit, y així dormida
sentirás en el somni mos abraços.

PERE PRAT JABAL-LI.

GRANVIA

La Vitaliani ha retornat, cumplint la paraula que va donarnos en sa darrera estada entre nosaltres. Ha retornat, y ben vinguda sia la eximia y xamosa actriu que ab son talent ens ha fet gosar de nou las estimadas sensacions d'un art exquisit.

Es la Vitaliani de sempre, ab sos genialitats, ab sas mateixas condicions corprendedoras. Es la Vitaliani que 'ns extasia y ens enlayra envers la fruició de lo veritablement bell, del art sério que tant anyoravam.
No disposém avuy del temps que necessitém pera

parlarne ab l'espai que mereix la genial artista, lo que farém en altre número.

TEATRO CATALÁ (ROMEA)

El día 20 del corrent obrirá sas portas nostre Teatro típich, essent la funció inaugural dedicada á honrar la memoria, com s'acostuma cad'any, del immortal Frederick Soler (Pitarra).

Se posará en escena *Lo comte l'Arnan*, obra póstuma del creador del Teatro Catalá, estrenantse en la mateixa nit el cuadro de costums de montanya de nostre estimat company l'Antoni Bori y Fontestá, *La Gallarda del Roser*.

L'Empresa d'aquest Teatro, ab molt bon acert, ha fet reparar l'escenari, canviant totalment las instalaciones de gas, electricitat y aygua, y ha fet augmentar la llum y material pera 'l servey d'incendi, reformas aquestas que ha d'estimar el públich perquè's feyan imprescindibles.

En cuan á las obras que s'han presentat y que la Empresa guarda en cartera, n'hi figuran de molta bondat, firmadas pe'ls primers autors dramátichs de Catalunya. Sabém que n'hi ha d'en Guimerá, Rusiñol, Vilanova, Bordas, Llanas, Iglesias, Folch y Torres, Pous Pagés, Bori, Capella, Ayné Rabell, y molts altres.

Desitgém que la temporada que vá á comensarse resulti tan fructífera pera la Empresa com útil pera l'art dramátich catalá.

Nostre folletí

Ab el present número repartim el **PLECH** 24.e de la preciosa y popular novela de costums del nostre temps

LA PAPALLONA

original del eminent novelista catalá

Narcís Oller

Nova edició esmeradament corretgida per l'autor, y seguida d'un judici crítich del célebre novelista francès *Emili Zola*.

Acabada **LA PAPALLONA**, seguirá un llibre del genial poeta

Apeles Mestres

titulat

CANSONS

AVIS IMPORTANT

Fem present á nostres subscriptors, col·laboradors, corresponents de fora de Barcelona y á tots cuants intervenen en la nostra Revista, que havém trasladat las oficinas de la Dirección, Redacción y Administración de CATALUNYA ARTÍSTICA en el *Passeig de Colón* n.º 6, principal, en quin nou domicili deurá dirigir tot-hom sa correspondencia.

Ab bon xich de retrás rebérem el programa de las festas que la important vila de Vilafranca del Panadés dedicava á son patró Sant Felix martir, per quina causa no várem donarne compte ab la deguda oportunitat.

Pero, per las noticias que posteriorment n'hem rebut, sabém que tots els festejos, actes benéfichs y religiosos, solemnitats literarias y teatrals, etc., han resultat molt animats, mereixent sos organitzadors foras alabansas.

També rebérem una atenta invitació pera assistir á la vetllada literaria-musical que celebrá l'acreditada Societat "Nueva Lealtad Martinense" de Sant Martí de Provensals, á la que, sentint molt, ens fou impossible concórrerhi, pero 'ns consta que va resultar lluhida en extrém.

Havíam rebut de la "Lliga Catalanista" de Girona, una invitació pera assistir al mitin que aquesta entitat anava á celebrar el passat diumenge en la plassa pública del poble de Borrassá...

Pero l'acte ha sigut suspés per disposició gubernativa, y 'ns hem quedat l'invitació á la butxaca esperant una contraordre que pogués dictarse.

Que no sabém si 's dictará.

De totes maneres estimém á la simpática entitat organitzadora la deferencia de que 'ns havia fet objecte.

Paciencia.

Els vehins del carrer de Brosolí, ab el propósit de donar relleu utilitari á las festas de la Mercé, ademés de guarnir aquella vía convenientment, han acordat celebrar un concurs d'arts y oficis en el que hi han part tots els aprenents que 'ls conreuhin y pertanyin á 'n aquell barri.

L'objecte es estimular las aptituds dels jovenets qu'avuy se dedican á aprendrer el perfeccionament de sos respectius treballs.

Responguent nosaltres á la indicació que 'ns fá la Comissió organitzadora respecte á si es del nostre agrado l'idea, hem de fer constar que la trobém forsa acceptable, tant baix el punt de vista de la iniciativa com per la utilitat que ha de reportar posada en práctica. No hi ha dubte de que l'acte d'aquells vehins será beneficiós pera las tendras inteligencias.

Els premis consistirán en petites quantitats en metàl·lic y medallas de plata y de coure, haventse publicat ja las bases del Concurs.

Nostre Director, en Joaquím Ayné Rabell, en la impossibilitat d'expressar, particularment, á tots els amichs, corporacions y entitats de las diferents poblacions qu'ha visitat durant son viatge, las mes corals mercés per las demostracions de simpatia y agasajos de que ha sigut objecte, se complau en enviarlos desd'aquestas columnas un salut ben afectuós, molt especialment als senyors Monsalvatje y Massó, de Girona; als artistes Berga (pare y fill) y Devesa, d'Olot; á 'n en Magí Roca, y á Mossén Joan Pintó, de Tárrega; al senyor Casamiquela, de La Bisbal; al senyor Montius, de Cervera; als senyors Salabert, Farríols y Serra, de Berga y als artistes de Tarrassa, senyors Pi de la Serra, germans Viver y demés individus de l'"Agrupació Regionalista" d'aquella ciutat.

Ja saben tan bons amichs l'estima en que 'ls té nostre benvolgut Director y company.

Setmanas enderrera forem víctimas d'un abús de confiansa per part d'un dels váris repartidors del nostre periódich que tenim per la capital y pobles agregats. Dit subjecte deixá de repartir duas setmanas arreu el corresponent número á molts de nostres subscriptors, y unicament alguns d'aquestos han fet las oportunas reclamacions.

Mes, com sia que 'ns consta que altres s'haurán trobat en el cas d'haver deixat de rebre 'l periódich, en la impossibilitat de sapiguerho ab fixesa, els preguém á tots que, si alguna cosa tenen que reclamar ho fassin directament á 'n aquesta Administració y serán atesos.

S'ha publicat imprés el cartell del *Certamen Literari íntim* que la popular "Societat Claris" tracta de celebrar el 24 del present mes, diada de la Mare de Deu de la Mercé.

En dit cartell s'ofereixen XIV premis á altras tantas composicions en vers ó en prosa que respongan als temas fixats; entre 'ls tals s'otorgarán la Flor Natural, una viola de plata, una ploma del mateix metall y varis objectes d'art, un d'ells destinat al millor sonet á la memoria del immortal poeta Mossén Cinto Verdager.

En aqueix Certamen unicament podrán pèndrehi part els sócs de la Societat que 'l convoca.

Forman el Jurat Calificador els senyors D. Simó Alsina y Clós, President; nostre Director D. Joaquím Ayné Rabell, Vis-President; D. Joseph Martrús, don Baltasar Barrabeig, Vocals, y D. Aleix Julvé, Secretari.

Son molts ara els periódichs que organisan petits concursos á fi d'estimular als conreuhadors de nostra literatura.

La revista catalana *Montserrat* n'obra un per primera vegada y ofereix set premis pera adjudicar á treballs en prosa, la major part de tema lliure.

El Jurat Calificador lo formarán els senyors Emili Vilanova, Marian Vayreda, Alexandre de Riquer, Claudi Planas y Font, Lluís Bartrina y Joseph Carner Secretari.

Tots els treballs deuen enviar-se á 'n aquest últim, Montesión, 10, pral., avans del primer dia de Novembre.

En el número 115 publicavam un article que duya per títol *El cant de las Sirenas y'l de la bruixa*, y aquest treball, firmat pe'l mateix autor "Anton Sabater Mur", apareixia en el número de *Juventut* corresponent á aquella setmana.

No cal dir que vegérem ab disgust la publicació simultània d'una mateixa composició, y de moment enlparem al autor arribant á suposarli lleugeresa ó ganas de posar en ridícol tant á *Juventut* com á nosaltres, pero el Sr. Sabater ens diu que tot se debía á una coincidencia y en carta ens ho demostra, satisfentnos completament las excusas qu'exposa ab una franquesa que l'honra.

Serveixi de satisfacció á cuants de nostres llegidors, que també ho sigan de *Juventut*, s'hagen extranyat de la publicació d'aquell article en abdós periódichs dintre de la mateixa setmana.

Ha mort el distingit literat y aplaudit autor dramàtic D. Enrich Gaspar, que deixa infinitat d'hermosas obras escritas. El difunt fou qui traduhí al castellà l'hermós *Mar y cel* de nostre eximi Guimerà.

D. E. P.

Monument á Frederick Soler

Suscripció pública destinada á aumentar els ingresos pera'l Monument á FREDERICH SOLER (PITARRA), cuals donatius no podrán excedir de una pesseta, al objecte de donar á la suscripció carácter popular.

De las cantitats recaudadas se'n farà entrega á la *Comissió Executiva del Monument*, presidida per l'Alcalde d'aquesta ciutat.

Suma anterior. 61'95 ptas.

Continúa oberta la suscripció en la Redacció de CATALUNYA ARTISTICA.

Correspondencia literaria

Pere Palà y Puig: Se'l complaurá.—*J. M. Delclós* (Torrelló): En la poesia de son recomanat hi destacan moltes inco-reccions de rima. Que provi un'altra cosa.—*Frederich Marsal Lladó*: S'haurá de retocar molt.—*Ségimond Bofill* (Vich): No pot ser; té grans defectes.—*J. Portals y Presas*: Vagi enviant.—*J. M. R. M.*: Sentim dirli, pero tampoch ens agradan sos derrers treballs.—*Joan Novell*: No'ns acaba de satisfer; fasse un altre assumpto.—*Antoni Cantallops*: Ni la prosa ni la poesia.—*P. Galí y Guin* (Tarrassa): Molt fluix.—*Ricart Serra*: Es molt defectuosa de forma.—*J. Sau y Santaló* (Camprodón): Precisament perque comensa necessita llegir molt avans de compondre.—*P. Biada y Gallart*: Es bastant fluixa.—*Amadeu Català* (S. Andreu): En efecte, no'ns serveix. Estudihi els bons mestres y després provi.—*Ll. T.*: Un xich més fluix que 'ls altres, pero es publicable.—*Desmemoriat*: La poesia porta per lema "La infelicitat es la primera condició de la Vida." Dongui'l nom.—*Joan Vives Borrell* (Sans): Queda en cartera.—*Un montanyés*: No resulta.—*A. Vallbona Montaner* (Tarragona): Es fluix.—*Pere Font Nielsa* (Vilassar de Dalt): Alguna cosa li publicaré.—*Zengotita Bayona*: Entra en torn.—*P. Prat Jaballí*: Ja's publica.—*A. D. Sanpere y Nicolau* (Cervera): Ja ho veurá.—*J. N. P.*: Ab l'última remesa si que ha estat de desgracia; no n'hi ha cap de publicable.—*G. Ginestà Punset* (Ripoll): Aviat.—*J. Roca Jové* (Reus): Es molt fluix.—*R. Mir y Comas*: Té poch interés.—*J. F. C.*: Hi ha quelcóm recomanable, pero en totalitat es defectuosa.—*Massanés y Torruella* (Sallent): Vagin enviantlas y á cada una escriguinhi una petita descripció ben gràfica.—*F. G. y M.*: Fàcil es que 'ls publiqui, pero no per a'a sinó á son degut temps. Entretant envihin els noms veritables.—*Xavier Dachs*: Ho publicaré.—*Manel Vinagre*: Té poch color descriptiu.—*C. Llansovi* (Cerbère): Cap al final decau, y es llastima.—*Francesch Colomer* (Sabadell): Queda en cartera.—*Faust Casals*: Queda servit.—*Rosendo Torras*: El quadret té poca vida, no es gayre sentit y aixó 'l desvirtúa.—*Raul M.ª Mir* (S. Sadurn de Noya): L'article es ignoscent.—*Raul Mir y Comas* (S. Sadurn de Noya): La poesia está mal midada y es molt ripiosa.—*R. Ubach* (Tarrassa): Mirarém d'aprofitar, corretjintlas, algunas "Notas d'estiu".—*Jaume Gilibert Rossich*: El seu encàrrech vá quedar cumplert.—*Ll. Manau Avellanet*: Lo restant no vá prou bé.—*Enrich Jofré* (Valls): La "Intima" aviat.—*Joan Figols Pujold*: Es poca cosa.—*Francisco Ver*: Entra en torn.

A. López Robert, impresor, Asalto, 63.—Barcelona

CATALUNYA ARTÍSTICA

SETMANARI IL·LUSTRAT D'ARTS Y LITERATURA

Redacció y Administració: — *Passeig de Colón n.º 6, principal*

DIRECTOR: J. AYNÉ RABELL. — ADMINISTRADOR: BARTOMEU LLURÓ

EN SOS NÚMEROS ORDINARIS PUBLICA:

16 planas de text degut als millors prosistas, poetas y crítichs regionals.— 8 de folletí literari.— Gravats y dibuixos de notables artistes.

Confecciona sovint números extraordinaris.

PREUS DE SUSCRIPCIÓ: BARCELONA, trimestre 2 pessetas.—FORA, mitj any 4 pessetas.

EXTRANJER un any 12 franchs.—NÚMERO CORRENT, 15 centims.—NÚMERO ATRASSAT, 20 centims